

~ АНАЛІЗ, АУДИТ, ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ~

УДК 657.633

DOI:10.32680/2409-9260-2023-5-6 -306-307-31-40

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ТА ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЗАПАСІВ

Артюх О. В., доктор економічних наук, професор, професорка кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: oksana_art_2017@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8845-8002

Задніпріана А. С., бакалавр, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: zadnipriana24.10.2001@gmail.com

***Анотація.** Метою статті є теоретичне дослідження та порівняння сутності понять «внутрішній аудит» та «внутрішній контроль», а також визначення, яке з цих понять доцільніше використовувати для проведення перевірки запасів на підприємстві. Було надано авторські визначення понять «внутрішній контроль» та «внутрішній аудит». Розроблено повний комплекс контрольних заходів щодо запасів для підприємств у розрізі процедур внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Удосконалено існуючі методичні підходи до проведення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту запасів. Наведено авторські приклади типових форм для узагальнення результатів перевірок. Досліджено типові помилки обліку, які виявляються у ході контрольних та аудиторських процедур, та узагальнено їх у 4 групи. Надано рекомендації щодо удосконалення системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту для вітчизняних підприємств.*

***Ключові слова:** внутрішній контроль, внутрішній аудит, аудит, запаси.*

INTERNAL CONTROL AND INTERNAL AUDIT OF STOCK

O. V. Artyuh, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Odessa National University of Economics, Odessa, Ukraine
e-mail: oksana_art_2017@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8845-8002

A. S. Zadnipriana, bachelor, Odessa National University of Economics, Odessa, Ukraine
e-mail: zadnipriana24.10.2001@gmail.com

***Abstract.** The purpose of the article is a theoretical study and comparison of the essence of the concepts "internal audit" and "internal control", as well as the determination of which of these concepts is more appropriate to use for checking stocks at the enterprise. The author's definitions of the terms "internal control" and "internal audit" were provided. Internal control is defined as a set of methods, techniques and procedures that are used at the enterprise to timely verify the legality of its financial and economic activities, preserve its assets and identify deviations from norms and errors in accounting in order to make effective management decisions. Internal audit was considered as an element of the company's internal control system, which incorporated the features of external audit and was designed to provide an independent assessment of the company's activities from the inside to increase efficiency and improve its operations in the future, as well as to provide confidence to the owners regarding the preservation and efficient use of the company's resources. A comparative table of the concepts "internal control" and "internal audit" was given. A full range of inventory control measures for enterprises has been developed in terms of internal control and internal audit procedures. In the form of schemes, the tasks and procedure of conducting internal inventory control, as well as the tasks and stages of conducting an internal inventory audit, are presented. The existing methodical approaches to internal control and internal inventory audit have been improved. Typical accounting errors revealed during control and audit procedures were studied and summarized into 4 groups. The author's examples of typical forms for summarizing the results of inspections are given. The need for an organic combination of internal control and internal audit to ensure the effective functioning of tourism enterprises is emphasized. Recommendations on improving the system of internal control and internal audit for domestic enterprises have been provided.*

***Key words:** internal control, internal audit, audit, stocks.*

JEL Classification: M400; M 410.

Постановка проблеми. Одними з найважливіших структурних елементів активів для будь-якого підприємства є запаси. Без них неможливо повноцінно здійснювати жодний вид діяльності: для промислових підприємств необхідні сировина, матеріали і малоцінні та швидкозношувані предмети задля здійснення процесу виробництва; для підприємств, що

займаються наданням послуг, – паливо-мастильні матеріали, канцелярія та інші ресурси; для торгових підприємств – товари для продажу; для сільськогосподарських підприємств – поточні біологічні активи та добрива тощо.

На великих підприємствах часто налічують тисячі найменувань запасів, а інформація, пов'язана з ними та процесом виробництва, займає ліву частку загальної бухгалтерської інформації. Саме тому для підприємств важливим є контроль за підтримкою раціональних обсягів запасів на складах та їх правильним визначенням, контроль за надходженням, збереженням та правильним використанням всіх наявних запасів, контроль за правильністю їх обліку та відображення у звітності, адже це все безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності та успішність і конкурентоспроможність продукції та компанії в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації та методики внутрішнього контролю запасів висвітлюють у своїх роботах відомі вітчизняні вчені та дослідники, зокрема: Н. М. Бондаренко, Л. Л. Гевлич, В. В. Івата, Г. Ю. Коблянська, І. О. Коблянська,

О. В. Круковська, Т. О. Меліхова, Н. М. Позняковська, І. І. Рибак, О. С. Роєва, А. А. Сіренко.

Свої праці питанням внутрішнього аудиту запасів на вітчизняних підприємствах присвятили: Є. В. Гавриличенко, А. В. Галустян, О. Є. Кононова, С. В. Кравцова, Н. В. Кривич, І. І. Рагуліна, Н. В. Спіцина.

У дослідженнях вищезгаданих науковців основна увага фокусується на проблемах організації та методики внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту запасів, на їхніх характеристиках, функціях, призначенні та ролі в управлінні підприємством. Проте в окремих наукових роботах дослідники неправомірно ставлять знак рівності між внутрішнім контролем та внутрішнім аудитом. Тому вважаємо доцільним детально вивчити та розкрити цей аспект проблеми. Дослідження відмінностей та спорідненості понять «внутрішній контроль» та «внутрішній аудит» останнім часом проводили такі українські автори, як Н. Л. Вовчик, Р. М. Воронко, Л. Г. Годована, В. С. Гончарук, Г. В. Даценко, І. Г. Крупельницька,

Є. Р. Лендел, В. В. Покиньючерда.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання всебічного контролю операцій з запасами широко розглядаються в науковій літературі, проте на практиці підприємства приділяють недостатньо уваги внутрішньому контролю та аудиту, нехтуючи загальними правилами та процедурами і формалізуючи цей процес. Зараз, у період дії воєнного стану, ця проблема як ніколи актуальна.

Ще одна важлива проблема пов'язана з понятійним апаратом, оскільки категорії «внутрішній контроль» та «внутрішній аудит» деякими дослідниками використовуються як синоніми і взаємозамінні, що насправді некоректно. Тому важливе розмежування цих питань, виділення їхньої схожості та відмінностей.

Мета дослідження. Метою статті є теоретичне дослідження та порівняння сутності понять «внутрішній аудит» та «внутрішній контроль» на прикладі конкретної ділянки обліку – запасів; розробка для підприємств повного комплексу контрольних заходів щодо запасів та удосконалення існуючих методичних підходів до його проведення; наведення прикладів типових форм для узагальнення результатів перевірок та надання рекомендацій щодо удосконалення системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту для вітчизняних підприємств.

Основний матеріал. Багато вітчизняних дослідників в своїх працях напряду чи опосередковано ототожнюють поняття внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю, тому вважаємо за доцільне розкрити спочатку питання схожості та відмінності цих понять для того, щоб визначити, що саме доцільніше застосовувати для контролю операцій із запасами: внутрішній контроль чи внутрішній аудит.

Незважаючи на те, що поняття «внутрішній контроль» увійшло до наукового обігу ще на початку XVIII століття, досі серед науковців немає єдиного погляду на його визначення, адже запропоновані визначення мають суттєві відмінності. З огляду на це, дослідивши найвідоміші визначення, можемо запропонувати своє бачення цієї категорії: внутрішній контроль – це сукупність методів, прийомів і процедур, які використовуються на підприємстві для вчасної перевірки законності його фінансово-господарської діяльності, збереження його активів та виявлення відхилень від норм і помилок в обліку з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Нині внутрішній аудит у нашій країні не отримав належного практичного застосування, адже це поняття нове порівняно з внутрішнім контролем. Проте зараз все більше вітчизняних

підприємств переконається в тому, що правильно організована служба внутрішнього аудиту відіграє важливу роль як власного консультанта, так і невід’ємного елемента управління [1, с. 345]. Уявлення про сутність внутрішнього аудиту досить неоднозначне як у світових, так і у вітчизняних дослідників. Проаналізувавши їхнє бачення цього поняття, можна навести таке визначення: внутрішній аудит – це елемент системи внутрішнього контролю підприємства, який увібрав у себе ознаки зовнішнього аудиту та покликаний надати незалежну оцінку діяльності підприємства зсередини для підвищення ефективності та покращення його діяльності в подальшому, а також для надання впевненості власникам щодо збереження та ефективного використання ресурсів підприємства. Отже, можна сказати, що внутрішній аудит забезпечує стабільність функціонування всієї системи внутрішнього контролю підприємства [2, с. 14].

Вже виходячи з наведених визначень можна побачити, що між внутрішнім контролем та внутрішнім аудитом є як спільні, так і відмінні риси. Для наочності узагальнимо їх у вигляді таблиці 1.

Отже, можна зробити висновок, що внутрішній аудит є більш вузьким поняттям порівняно з внутрішнім контролем, проте ці два поняття тісно пов’язані між собою, від ефективності внутрішнього контролю на підприємстві залежить рівень показників, які отримає для перевірки та аналізу служба внутрішнього аудиту [7, с. 778]. Тому лише за умови правильного поєднання цих двох взаємопов’язаних елементів системи управління стає можливим забезпечення надійної інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень та отримання максимальних фінансових результатів.

З огляду на отримані результати можемо зробити висновок, що для перевірки запасів на етапі формування інформації про них в обліку та по факту доцільно використовувати способи, методи та прийоми внутрішнього контролю, а на етапі перевірки інформації про них у звітності – методи внутрішнього аудиту.

Таблиця 1

Порівняння внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю

Ознака	Внутрішній аудит	Внутрішній контроль
Мета	Захист інтересів керівництва підприємства у питаннях збереження активів, економного, раціонального та ефективного використання ресурсів, експертне оцінювання облікової політики	Виявлення недоліків у діяльності підприємства та пошук резервів для підвищення її ефективності
Завдання	Перевірка повноти, достовірності та своєчасності складання різних видів звітності, виконання працівниками покладених на них контрольних функцій (оцінка системи внутрішнього контролю), перевірка дотримання принципів і процедур обліку, точності та надійності бухгалтерських записів, якості економічної інформації, сформованої управлінським персоналом	Контроль за здійсненням господарської діяльності підприємства з погляду законності, доцільності, достовірності, виявлення та усунення допущених у процесі діяльності недоліків, нагляд за збереженням та раціональним використанням ресурсів підприємства
Функції	Контрольна, аналіз правильності складання фінансової звітності підприємства	Контрольна, аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства

Об'єкт	Стан ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, фінансова звітність, стан активів підприємства, забезпеченість підприємства власними оборотними коштами, платоспроможність та фінансова стійкість	Рух і збереженість наявного на підприємстві майна, перевірка джерел його надходження, правильності відображення операцій в обліку, збереженості і наявності всіх підтверджуючих операції первинних документів
Суб'єкт	Служба внутрішнього аудиту або відділ внутрішнього аудиту у складі іншого структурного підрозділу	Керівники структурних підрозділів, ревізійна та інвентаризаційна комісія, бухгалтерія
Предмет	Сукупність інформації, яка підлягає кількісній та вартісній оцінці і є суттєвою при прийнятті управлінських рішень	Господарські операції від початку діяльності до отримання прибутку наприкінці періоду та його розподілу
Охоплення контролем	Діяльність всього підприємства в цілому або найбільш важливі її напрями, а також система внутрішнього контролю	Окремі види або напрями діяльності, підрозділи, служби, відділи та їх працівники
Орієнтація та звітування	На інтереси власників підприємства та інвесторів	На потреби адміністративно-управлінського персоналу для прийняття рішень щодо бізнесу
Залежність від керівництва	Незалежний	Залежить від поставлених завдань
Необхідність відповідної кваліфікації	Так, необхідні знання у сфері аудиторської діяльності	Ні, контроль здійснюють працівники, які не є аудиторами
Місце у системі управління	Складова контрольної функції і незалежний орган оцінювання надійності системи внутрішнього контролю підприємства	Окрема функція та підсистема управління, яка слідкує за дотриманням порядку здійснення, документування та фіксації господарських операцій в обліку та накопичує інформацію для прийняття рішень і забезпечення ефективної діяльності
Взаємозв'язок та взаємодія з іншими підрозділами підприємства	Вертикальна взаємодія з власниками й керівництвом та горизонтальна з працівниками інших структурних підрозділів	Взаємозв'язок між працівниками, наділеними контрольними функціями, та іншими працівниками для самоконтролю

Характер здійснення	Наступний контроль шляхом проведення аудиту фінансової звітності	Поточний контроль господарської діяльності підприємства
Регламентация	Стандарти внутрішнього аудиту та внутрішні документи: положення про службу внутрішнього аудиту, посадова інструкція внутрішнього аудитора	Не регламентований спеціальними внутрішніми документами, а здійснюється відповідно до статуту, положень про структурні підрозділи, посадових інструкцій працівників
Методичні прийоми	Загальнонаукові методи, методи документального та фактичного контролю, експертно-аудиторської оцінки та діагностики, розрахунково-аналітичні методи	Загальнонаукові методи, методи документального та фактичного контролю, економічного аналізу, експертної оцінки, моделювання
Наявність ризику	Аудиторський ризик	Відсутній
Документування та форма звітності	Акти аудиту, робочі документи аудитора, аудиторська звітність та висновки, роз'яснення, рекомендації та інші розрахунково-аналітичні документи	Акти перевірок, контрольні розрахунки, відомості контролю окремих ділянок обліку, довідки, службові записки, акти інвентаризації та ревізії

Джерело: складено авторами за матеріалами [3-6]

Запаси є важливою складовою частиною активів будь-якого підприємства незалежно від його основного виду діяльності, тому від правильності їх обліку та управління ними залежить фінансове становище та фінансові результати підприємства. Саме тому важливим є застосування внутрішнього контролю операцій із запасами на всіх етапах їх руху. З цією метою на підприємстві створюється система внутрішнього контролю, тобто розподіл контрольних повноважень між керівниками та працівниками різних відділів та служб, які пов'язані з процесами замовлення, приймання, збереження та використання запасів, а також з обліком їх в автоматизованих системах та на складах.

Внутрішній контроль як окрема функція управління використовує властиві їй методичні прийоми – фактичні, розрахунково-аналітичні та документальні. Ці прийоми застосовуються під час проведення процедури перевірки: інвентаризації, контрольних замірів, суцільного і вибіркового спостереження, контрольного запуску сировини і матеріалів у виробництво, службових розслідувань тощо.

Основними джерелами інформації для проведення процедури перевірки запасів є первинні документи, договори з контрагентами, додатки та додаткові угоди до них, реєстри синтетичного та аналітичного обліку рахунків, які пов'язані з рухом запасів, книги складського обліку, головна книга, фінансова, оперативна та статистична звітність, облікова політика підприємства, а також нормативні та законодавчі документи.

Для того, щоб забезпечити виконання поставлених перед внутрішнім контролем запасів завдань, його доцільно здійснювати у визначеній послідовності: придбання, виробництво, реалізація (Рис. 1.).

Рис. 1. Завдання та порядок проведення внутрішнього контролю запасів
Джерело: складено авторами за матеріалами [8, 9]

На стадії придбання необхідно уважно ставитись до кожного елементу перевірки, адже неправильний вибір постачальника може вплинути на якість та кількість придбаних у нього запасів та строки їх постачання, тим самим порушуючи процес виробництва та впливаючи на якість готової продукції. Після оприбуткування запасів необхідно призначити

матеріально-відповідальну особу, яка буде відповідати за збереження запасів у належному стані та визначеній кількості.

Під час здійснення контролю процесу виробництва необхідно забезпечити безперервність виробничого циклу. Це стає можливим завдяки наступним процесам: визначенню рівня запланованих витрат, який враховує як основні, так і додаткові витрати виробництва; нормуванню кількості запасів, що списуються на виробництво; розробці бюджету виробництва; контролю кількості оприбуткованої готової продукції та фактично понесених витрат на її виробництво. Також потрібно приділяти належну увагу дотриманню розроблених на підприємстві планів та нормативів.

Процес реалізації передбачає контроль над вибором покупців, адже головною метою діяльності є отримання максимально можливої суми прибутку, тому необхідно знайти покупця, якому можна реалізувати продукцію за найвигіднішою для підприємства ціною.

Інвентаризація запасів важлива на усіх стадіях господарської діяльності, оскільки показує реальну їх наявність на складах та у виробництві, тому її слід проводити відповідно до всіх прийнятих норм та строків. Вона дає змогу виявити залишки або недостачу для подальшого їх відображення в обліку та виявлення винних осіб, а також упевнитися в дотриманні умов зберігання запасів. Інформація, отримана в ході інвентаризації, допомагає управлінському персоналу приймати нові рішення та виявити слабкі місця у внутрішньому контролі підприємства.

Однією з найважливіших складових частин внутрішнього контролю є внутрішній аудит, який використовує дані обліку та контролю, джерела внутрішнього контролю та властиві аудиту процедури для виявлення відхилень і суттєвих викривлень інформації у звітності. Отримавши необхідну інформацію внутрішні аудитори перевіряють її за допомогою наступних прийомів: перевірка документів, зустрічна перевірка, інвентаризація, перерахунок та аналіз даних, зовнішнє підтвердження, перевірка даних в обліковій системі,

усне опитування.

Правильно організований внутрішній аудит дає змогу мінімізувати ризик наявності суттєвих помилок в обліку та значно допомагає у процесі розробки і прийняття управлінських рішень. Завдання та етапи проведення внутрішнього аудиту запасів на підприємстві зображено схематично на рис. 2.

Рис. 2 . Завдання та етапи проведення внутрішнього аудиту запасів

Джерело: складено авторами за матеріалами [10-13]

Під час здійснення перевірки внутрішніми аудиторами важливими є розробка та використання робочих документів. Вони допомагають досягти мети внутрішнього аудиту та вирішити поставлені перед ним завдання, а також слугують обґрунтованими доказами якісного проведення внутрішнього аудиту запасів. Для наочності можемо запропонувати декілька прикладів робочих документів, які можуть використовувати у своїй практиці внутрішні аудитори (табл. 2-3).

Таблиця 2

Перевірка правильності кореспонденції рахунків з обліку запасів

№ з/п	Зміст операції	Проведення за даними обліку			Проведення за даними внутрішнього аудиту			Відхилення та методи його виправлення		
		К-т	Сума	Д-т	К-т	Сума	Д-т	К-т	Сума	
1.										

Джерело: розроблено авторами самостійно

Таблиця 3

Перевірка первинних документів з надходження запасів

№ з/п	Назва	Наявність всіх необхідних реквізитів								Примітки
		№ документа	Дата	Джерело надходження	Кількість	Ціна	Сума, грн.	Підпис	Печатка	
1.										

Джерело: розроблено авторами самостійно

Для того, щоб перевірка запасів була більш ефективною та займала менше часу, а аудиторські процедури були максимально точними та вчасно виявляли всі порушення та відхилення, внутрішньому аудитору необхідно дослідити типові порушення і помилки в обліку запасів, які часто зустрічалися на підприємстві в минулих періодах. Загалом, дослідивши типові помилки, які виявляються в ході контрольних та аудиторських процедур на вітчизняних підприємствах, можна навести наступні види порушень:

1. Помилки в обліку запасів: неправильне визначення собівартості виробничих запасів, незавершеного виробництва та готової продукції; відсутність аналітичного обліку; нерегулярність інвентаризації; нерегулярність звірок інформації про запаси за даними бухгалтерії та складів; неправильне списання виробничих запасів та МШП за видами витрат; використання методу списання іншого, ніж прописаний в обліковій політиці; неповне оприбуткування запасів; включення ПДВ у вартість запасів, неправильний розподіл ТЗВ; неправильні розрахунок та відображення переоцінок запасів.

2. Помилки, пов'язані зі зберіганням, використанням та плануванням запасів: незадовільний стан складського господарства; відсутність договорів про матеріальну відповідальність; велика кількість непотрібних для діяльності запасів; невиконання завдань щодо необхідної кількості запасів; розкрадання та псування цінностей підприємства, підміна нових запасів старими, шахрайство; порушення правил приймання запасів; нераціональне витрачання матеріалів в ході виробничого процесу та порушення норм і лімітів відпуску.

3. Помилки під час документування операцій з запасами: під час уцінки або дооцінки запасів не виписуються довідки бухгалтерії, відсутні довіреності на отримання ТМЦ; не оформлюються прибуткові накладні та інші документи руху всередині самого підприємства; незаповнення важливих реквізитів в документах; неправильне або несвоєчасне складання первинних документів руху запасів.

4. Помилки під час занесення інформації у реєстри бухгалтерського обліку: невідповідність даних первинних документів даним аналітичного та синтетичного обліку, Головної книги та звітності [8, 9, 14].

Для покращення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту запасів можемо навести наступні рекомендації:

- в обов'язковому порядку створювати службу внутрішнього аудиту;
- проводити контроль на кожному етапі руху запасів та раціонально розподіляти контрольні повноваження між працівниками;
- приділяти належну увагу організації складського господарства;
- слідкувати за наявністю і правильністю заповнення всіх первинних документів та звіряти з ними дані в обліковій системі задля мінімізації ризику викривлення інформації;
- планувати оптимальні обсяги придбання запасів з урахуванням потреб підприємства та його можливостей, логістичних ланцюгів поставок;
- дотримуватися власної облікової політики та вимог законодавства щодо обліку;
- належним чином проводити інвентаризації запасів.

Висновки. У зв'язку зі значною часткою запасів в оборотних активах та значним їх впливом на фінансовий стан та фінансові результати ефективний та правильно організований внутрішній контроль запасів є обов'язковою умовою успішної діяльності підприємства. Внутрішній контроль як функція управління та внутрішній аудит як складова частина внутрішнього контролю здатні вчасно виявити та запропонувати шляхи виправлення помилок та відхилень в обліку запасів за допомогою власних методів, прийомів та процедур. Використовуючи запропоновану послідовність проведення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту запасів, враховуючи розкриті типові порушення в обліку та наведені робочі документи, підприємство зможе підвищити результативність своєї діяльності та мінімізувати помилки, які можуть бути виявлені під час аудиторських та податкових перевірок.

Список літератури

1. Спіцина Н. В., Кравцова С. В. Внутрішній аудит: підходи до визначення, відмінності від зовнішнього аудиту. Бізнесінформ: Економіка. 2020. № 5. С. 342-348.
2. Слободяник Ю. Б. Внутрішній аудит: навчальний посібник. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку». 2018. 248 с.
3. Воронко Р. М., Вовчик Н. Л., Гончарук В. С. Місце внутрішнього контролю та

внутрішнього аудиту в системі управління підприємством. Підприємництво і торгівля: Бухгалтерський облік, аналіз і контроль. 2019. № 24. С. 171-180.

4. Годована Л. Г. Внутрішній контроль та внутрішній аудит, схожість та відмінність. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. 2015. №2. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/139/1/21.pdf>

5. Даценко Г. В., Покин'череда В. В., Крупельницька І. Г. Парадигми та паралелі системи внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. Глобалізаційні виклики розвитку національних економік: матеріали II міжн. наук.-практ. конф., 19 жовтня 2021 р. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2021. С. 218-222.

6. Лендел Є. Р. Порівняльна характеристика понять «внутрішній контроль» та «внутрішній аудит». Актуальні проблеми

обліково - аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: матеріали VI міжн. наук.-практ. конф., 22 листопада 2018 р. Мукачево. 2018. С. 55-60.

7. Артюх О. В., Затока Т. В., Муренко Т. О. Внутрішній податковий аудит як понятійна категорія у системі внутрішнього контролю. The 13 th International scientific and practical conference "Modern directions of scientific research development"(June 15-17, 2022). BoScience Publisher, Chicago, USA. 2022. С. 777-781.

8. Бондаренко Н. М., Сімон Г. С. Організація внутрішнього контролю запасів на підприємстві. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 23 (2). С. 97-100.

9. Коблянська І. О., Сіренко А. А., Коблянська Г. Ю. Методика і організація обліку та внутрішнього контролю запасів підприємства в системі управління активами. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2018. №7. С.85-97.

10. Рибак І. І., Івата В. В. Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». 2017. № 16. С. 914-917.

11. Круковська О. В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 7. С. 58-61.

12. Фабіянська В. Ю., Пацар О. Г. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5546>. (дата звернення 26.05.2023)

13. Гавриличенко Є. В. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 27. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43>. (дата звернення 26.05.2023)

14. Зянько В. В., Тесьолкіна А. О. Роль внутрішнього контролю в процесі управління підприємством. Вісник ВПП. 2016. № 1. С. 39-43.

15. Меліхова Т. О., Балашова Ю. О. Удосконалення внутрішнього аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2019. №12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7503>. (дата звернення 26.04.2023)

References

1. Spitsyna, N. V., Kravtsova S. V. (2020). Internal audit: approaches to definition, differences from external audit. *Biznesinform: Ekonomika*. 5, 342-348. [In Ukrainian].
2. Slobodianyk, Yu. B. (2018). *Vnutrishnij audyt: navchal'nyj posibnyk*. Sumy: TOV «VPP «Fabryka druku». [In Ukrainian].
3. Voronko, R. M., Vovchuk, N. L., Honcharuk, V. S. (2019). The place of internal control and internal audit in the enterprise management system. *Pidpryemnytstvo i torhivlia: Bukhhalters'kyj oblik, analiz i kontrol'*. 24, 171-180. [In Ukrainian].
4. Hodovana, L. H. (2015). Internal control and internal audit, similarities and differences'. *Materialy Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi on-line konferentsii aspirantiv, molodykh uchenykh ta studentiv, prysviachenoi Dniu nauky*. №2. Retrieved from <https://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/139/1/21.pdf>. [In Ukrainian].
5. Datsenko, H. V., Pokyn'chereda, V. V., Krupel'nyts'ka, I. H. (2021). Paradigms and parallels of the system of internal control and internal audit. *Hlobalizatsijni vyklyky rozvytku natsional'nykh*

ekonomik: materialy II mizhn. nauk.-prakt. konf., 19 zhovtnia 2021 r. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 218-222. [In Ukrainian].

6. Lendiel, Ye. R. (2018). Comparative characteristics of the concepts of "internal control" and "internal audit". Aktual'ni problemy oblikovo - analitychnoho protsesu v upravlinni pidpriemnyts'koiu diial'nistiu: materialy VI mizhn. nauk.-prakt. konf., 22 lystopada 2018 r. Mukachevo. 55-60. [In Ukrainian].

7. Artiukh, O. V., Zatoka, T. V., Murenko, T. O. (2022). Internal tax audit as a conceptual category in the internal control system. The 13 th International scientific and practical conference "Modern directions of scientific research development"(June 15-17, 2022). BoScience Publisher, Chicago, USA. 777-781. [In Ukrainian].

8. Bondarenko, N. M, Simon, H. S. (2017). Organization of internal inventory control at the enterprise. Naukovyj visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. 23 (2), 97-100. [In Ukrainian].

9. Koblians'ka, I. O., Sirenko, A. A., Koblians'ka, H. Yu. (2018). Methodology and organization of accounting and internal control of the company's stocks in the asset management system. Elektronne naukove fakhove vydannia z ekonomichnykh nauk «Modern Economics». 7, 85-97. [In Ukrainian].

10. Rybak, I. I., Ivata, V. V. (2017). The role of internal control over the use of production stocks. Elektronne naukove fakhove vydannia «Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky». 16, 914-917. [In Ukrainian].

11. Krukovs'ka, O. V. (2018). Improvement of accounting, inventory and control of availability and movement of production stocks at enterprises. Investytsii: praktyka ta dosvid. 7, 58-61. [In Ukrainian].

12. Fabians'ka, V. Yu., Patsar, O. H. (2017). Audit of production stocks: organizational and methodical aspects. Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika». 4. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5546>. [In Ukrainian].

13. Havrylychenko, Ye. V. (2021). Methodical principles of conducting an internal audit of the material and production stocks of the enterprise. Ekonomika ta suspil'stvo. № 27. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43>. [In Ukrainian].

14. Zian'ko, V. V., Tes'olkina, A. O. (2016). The role of internal control in the process of enterprise management. Visnyk VPI. 1, 39-43. [In Ukrainian].

15. Melikhova, T. O., Balashova, Yu. O. (2019). Improvement of the internal audit of production stocks to increase the financial security of the enterprise. Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika». №12. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7503>. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.05.2023

Прийнята до публікації 19.05.2023